

Resultaten bevraging “Democratie. Dichtbij. Dienstbetoon?!”

Inleiding

Democratie is het enige systeem dat vooruitgang en beterschap kan creëren voor iedereen. Het is het beste systeem om ieders vrijheden te garanderen en ieders belangen te verdedigen. Het geeft kans aan iedereen om zijn stem te laten horen en te participeren aan het beleid. We blijven met beweging.net inzetten op het **versterken van de participatieve democratie**. Daarom brengen wij naar aanleiding van de **Dag van de Democratie** in september het belang van een goede democratie onder de aandacht.

Elk jaar wordt een bepaald aspect van de werking van de democratie in de kijker gezet. Dit jaar kozen we voor het **thema “Democratie. Dichtbij. Dienstbetoon?!”** waarbij we focussen op het lokale niveau (dichtbij) en op dienstbetoon vanuit de nabijheid van politici met de burgers, rechtstreeks contacten, dicht bij de burgers.

Maar wat betekent dat vandaag? Verwachten burgers dat ze geholpen worden door politici? En hoe ervaren mandatarissen de rol van dienstbetoon in de praktijk? Om dat te weten te komen stelden we een **bevraging** op die we verspreidden via onze eigen contacten en via de democratische partijen naar lokale mandatarissen. Aan de andere kant vroegen we zowel via onze Facebook-pagina als via de maandelijkse **“vraag van de beweging”** aan de burgers of zij verwachten rechtstreeks geholpen te worden door een politicus/a.

Dit rapport vat de **resultaten van deze bevragingen** samen, haalt er de opvallendste resultaten uit en bevat tenslotte enkele conclusies die we vanuit beweging.net willen trekken op basis van deze resultaten.

De bevraging bij de mandatarissen kon rekenen op heel wat interesse en de verschillende partijen lieten ook weten deze graag te verspreiden aan hun lokale mandatarissen. Dit is echter geen wetenschappelijk onderzoek. Zo is er geen sprake van een representatieve steekproef of andere mechanismen die eigen zijn aan een wetenschappelijk onderzoek.

De interesse en ook de volledigheid bij het invullen van de bevraging doen ons wel concluderen dat **dit thema leeft bij mandatarissen**. We zijn dan ook blij onderstaand rapport te kunnen voorstellen en misschien wel de democratische waarde van nabijheid en dienstbetoon mee te herwaarderen en op deze manier onze democratie mee te versterken.

Wie zijn de respondenten van de enquête?

Deze enquête werd verspreid aan lokale mandatarissen. Dit zowel via eigen mailing naar mandatarissen als via de democratische partijen. Hen werd gevraagd deze onder hun lokale mandatarissen te verspreiden.

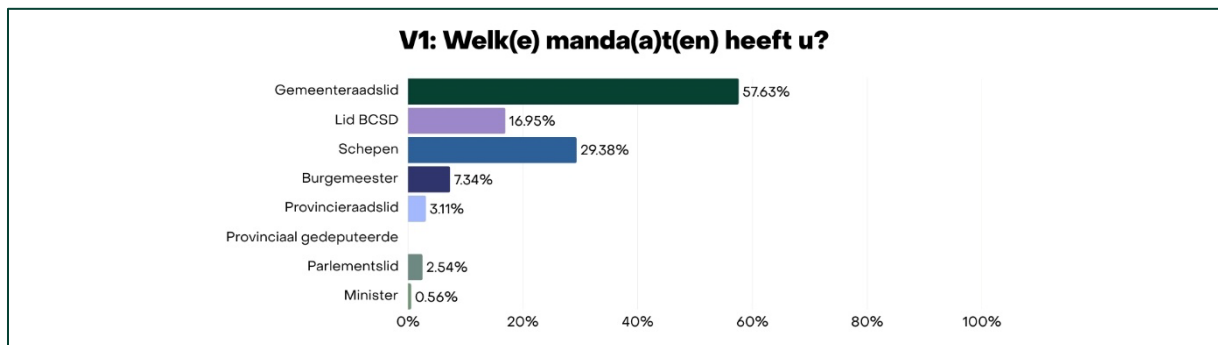
Op 1 september, bij het afsluiten, werd de enquête 354 keer ingevuld. Gemiddeld werd er 7 minuten gespendeerd aan het invullen. De volledighedsratio ligt op 86%, wat best hoog is gezien er ook 6 open vragen opgenomen werden, waaronder de vraag of men nog iets aan te vullen had, ook deze werd nog door 154 mensen ingevuld.

Mandaten:

Als eerste werd er gepeild naar het profiel van de invullers. Meer dan 57% (n=204) is gemeenteraadslid, bijna 17% (n=60) is lid van het bijzonder comité voor de sociale dienst (vroeger OCMW-raad). Hierbij moet opgemerkt dat een deel van deze mensen ook een uitvoerend mandaat bekleedt zoals schepen (n=21) of parlementslid (n=6) en dus meerdere opties diende aan te vinken.

104 respondenten zijn actief als schepen en 26 als burgemeester en bekleden dus een uitvoerend lokaal mandaat. Meer dan 1 op drie van de respondenten.

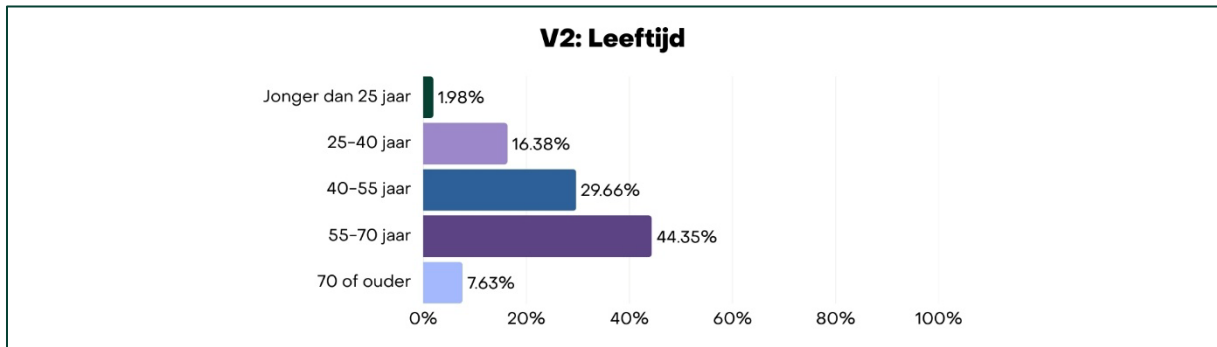
De respondenten met een bovenlokaal mandaat hebben, met uitzondering van 2 provincieraadsleden, ook allen een lokaal mandaat.

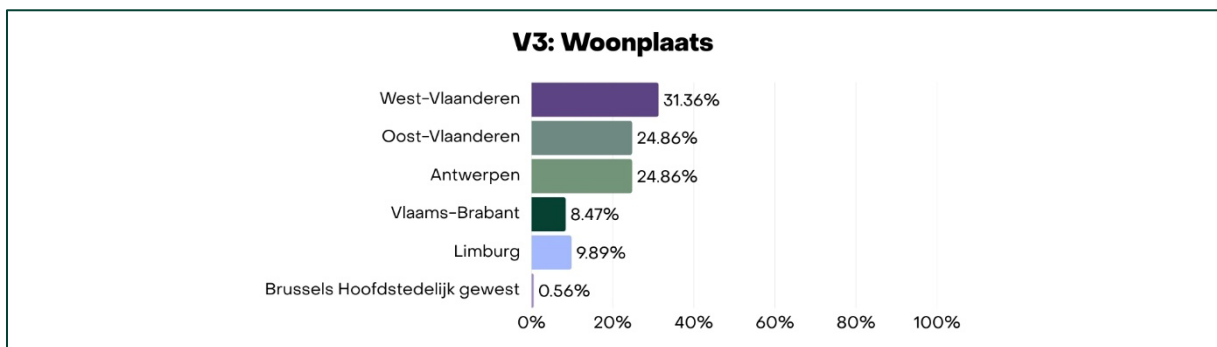
Persoonlijke gegevens: leeftijd, geslacht, woonplaats

Met bijna 44% vrouwen zijn deze ruimer vertegenwoordigd in de bevraging dan dat hun vertegenwoordiging is bij de reële politieke mandaten¹. Qua leeftijdsverdeling merken we dat we in de bevraging een oververtegenwoordiging van zowel de groep onder de 40 als deze boven de 55.

¹ Gegevens uit de mandatendatabank en het meest recente rapport hierover https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1742300528/repositories-prd/periodiek_rapport_mandatendatabank_januari_2025_ohcjd8.pdf

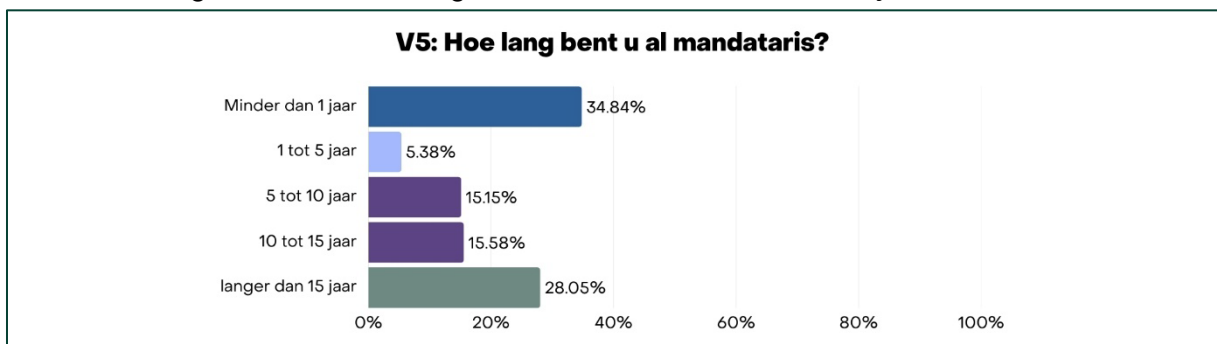

Er is geen evenredige spreiding over de provincies in onze bevraging er is een duidelijke oververtegenwoordiging van West- en Oost-Vlaanderen, vooral Vlaams-Brabant, Limburg en het Brussels Hoofdstedelijk gewest zijn ondervertegenwoordigd.

Anciënniteit van de mandataris

Ook zeer opvallend is het hoge aantal nieuwe mandatarissen, bijna 35% is nog geen jaar actief en is dus bezig aan een eerste legislatuur. 28% is al meer dan 15 jaar actief als mandataris.

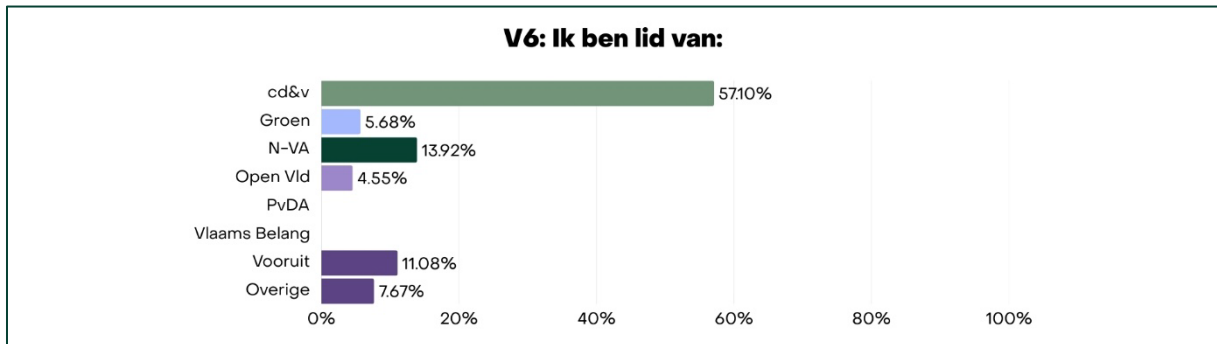

Lidmaatschap partijen

Beweging.net heeft de bevraging verspreidt via de eigen adressen en nieuwsbrief voor mandatarissen en ook aan de democratische partijen gevraagd om deze te verspreiden bij hun mandatarissen. Gezien de politieke werking van beweging.net, waarbij de contacten met mandatarissen van cd&v veruit het vaakst voorkomen, geeft dit een oververtegenwoordiging

van cd&v met 58% van de invullers. De groep overige zijn lokale partijen al dan niet gelinkt aan een of meer nationale partijen. Mandatarissen van deze partijen zijn soms ook lid van een nationale partij, maar dat hoeft niet.

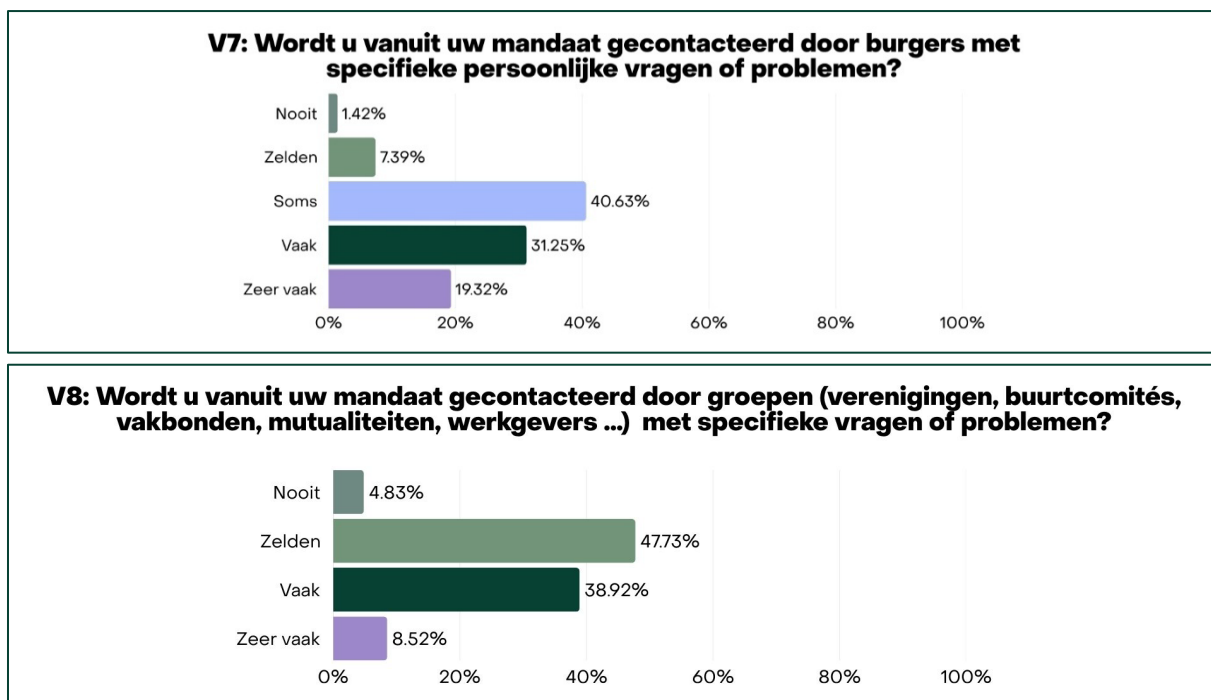
We hebben voor dit rapport ook resultaten vergeleken van verschillende groepen, verderop in dit rapport komen enkele opvallende resultaten ook aan bod. Er wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen de resultaten van mandatarissen van deze of gene partij. Dit omdat de resultaten geen relevante verschillen vertoonden tussen de partijen of omwille van de te kleine steekproef voor sommige partijen.

Algemene resultaten

Worden politici bevraagd?

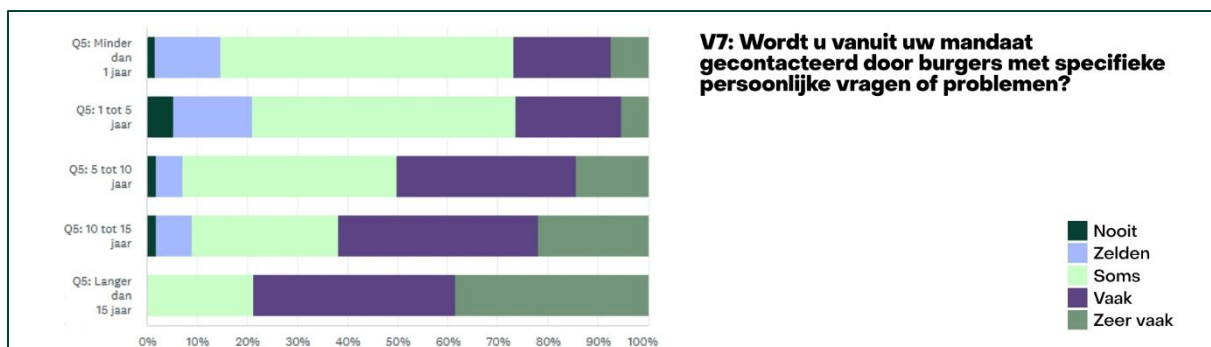
In eerste instantie stelden we de mandatarissen de vraag of ze gecontacteerd worden door aan de ene kant burgers en aan de andere kant organisaties en groepen met specifieke vragen of problemen.

Zo goed als alle mandatarissen worden gecontacteerd door burgers en/of organisaties. Voor vragen van burgers geeft meer dan 50% aan dat ze zo'n vragen vaak tot zeer vaak krijgen. Wanneer we naar de categorieën 'vaak en 'zeer vaak' kijken, zien we dat burgemeesters en schepen goed bevraagd worden (respectievelijk 26,92% – 69,23% en 49,02% – 29,41%). Opvallend, ook provincieraadsleden ontvangen veel vragen van burgers (36,4% en 45,5%).

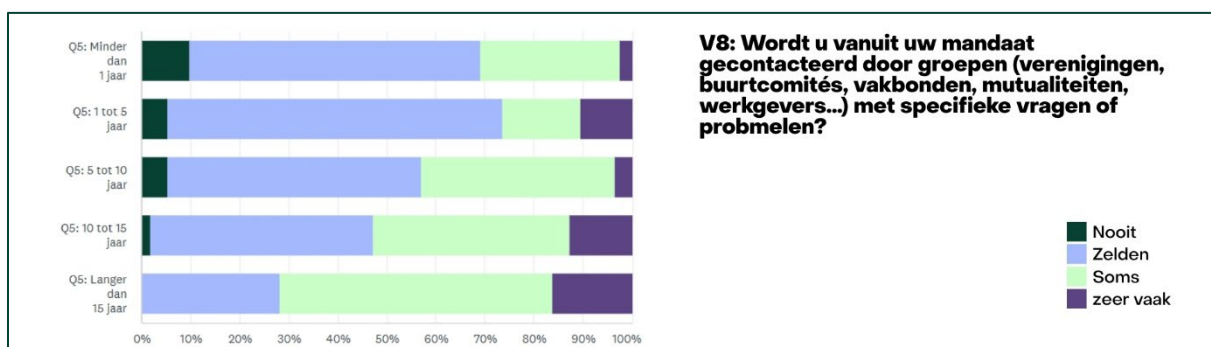
Vanuit organisaties komen vragen duidelijk minder vaak terecht bij mandatarissen. Daar geeft de helft aan zelden of nooit zo'n vragen te ontvangen. Als er dan toch vragen komen dan zijn die vooral gericht naar burgemeesters (vaak 61,54% – zeer vaak 34,62%) en schepenen (vaak 62,75% – zeer vaak 10,78%).

Dit is best wel opvallend. Ergens zou je verwachten dat lokale organisaties en groepen net vaker contact opnemen met politici, zeker ook met raadsleden van meerderheid en oppositie om bepaalde punten kenbaar te maken. Het middenveld heeft daar dus zeker nog ruimte om sterker politiserend te werken.

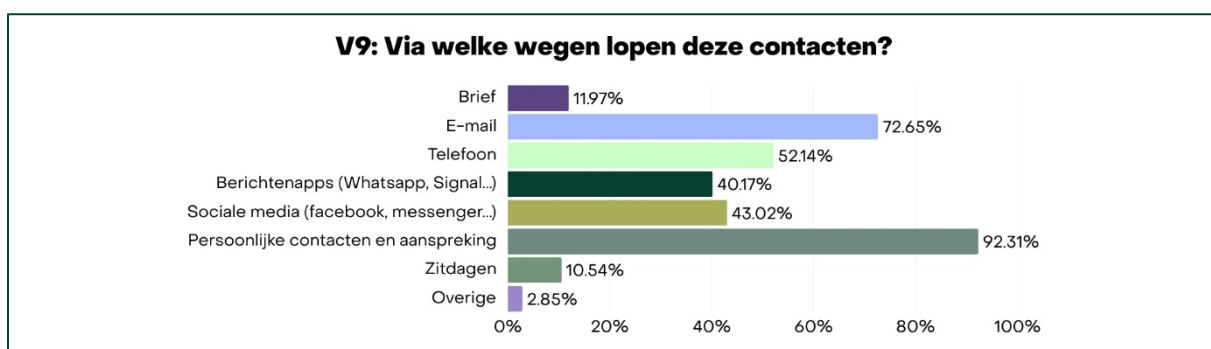
Wanneer we kijken naar de duur van het politieke mandaat van de respondenten, dan valt op dat mandatarissen vaker gecontacteerd worden naarmate ze langer politiek actief zijn. 78,8% van de respondenten die langer dan 15 jaar actief zijn, geeft aan vaak of zeer vaak te worden gecontacteerd. Respondenten die minder dan 1 jaar actief zijn of tussen de 1 en 5 jaar geven dit in respectievelijk 26,8% en 26,3% van de gevallen aan. Van wie 5 tot 10 jaar actief is geeft 50% aan vaak of zeer vaak te worden gecontacteerd, van wie 10 tot 15 jaar actief is 61, 8%

Eenzelfde trend kunnen we vaststellen wanneer het gaat over de contacten met groepen.

Hoe komen vragen bij de mandataris?

Het persoonlijk contact blijft veruit de belangrijkste manier voor lokale politici om aangesproken te worden, gevolgd door mail en telefoon. Social media en berichtenapps volgen met nog meer dan 40%. De meeste politici worden natuurlijk via verschillende kanalen bevraagd.

Slechts 10.5% geeft aan dat dit via zitdagen verloopt.

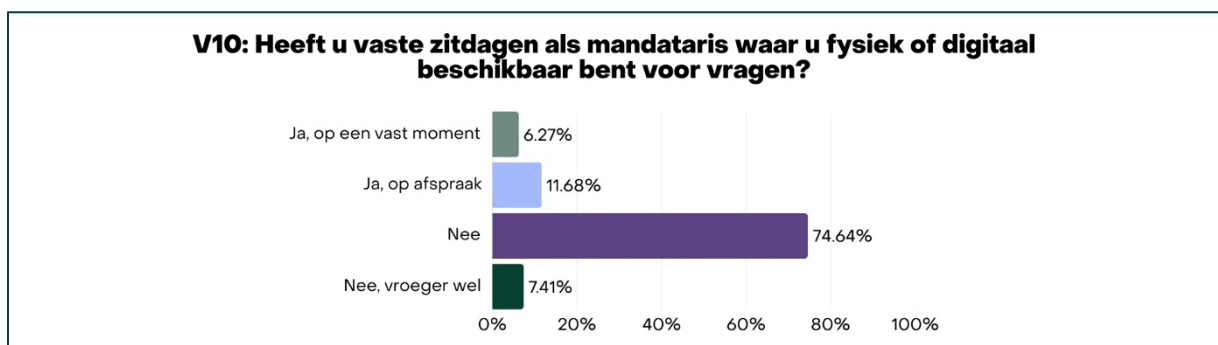
Hierbij dient opgemerkt dat hier sterke verschillen zijn afhankelijk van het type mandaat men uitoefent en de duur van de politieke loopbaan. Zo geeft 20,2% van de respondenten die al langer dan 15 jaar actief zijn aan dat het contact ook via zitdagen verloopt. Bij de categorie 10 tot 15 jaar is dat 16,7%. Bij de daaropvolgende categorieën daalt het contact via zitdagen snel (5 tot 10 jaar 8,9% – 1 tot 5 jaar 0% – minder dan 1 jaar 2,4%). Wanneer we naar het type mandaat kijken, valt op dat het vooral burgemeesters zijn die aangeven dat het contact ook via zitdagen verloopt (53,9%).

Politici gaven ook aan dat ze door aanwezig te zijn op allerlei evenementen in hun gemeente ook zeer aanspreekbaar zijn en willen zijn. De nabijheid wordt hier algemeen als zeer belangrijk gezien.

Zitdagen?

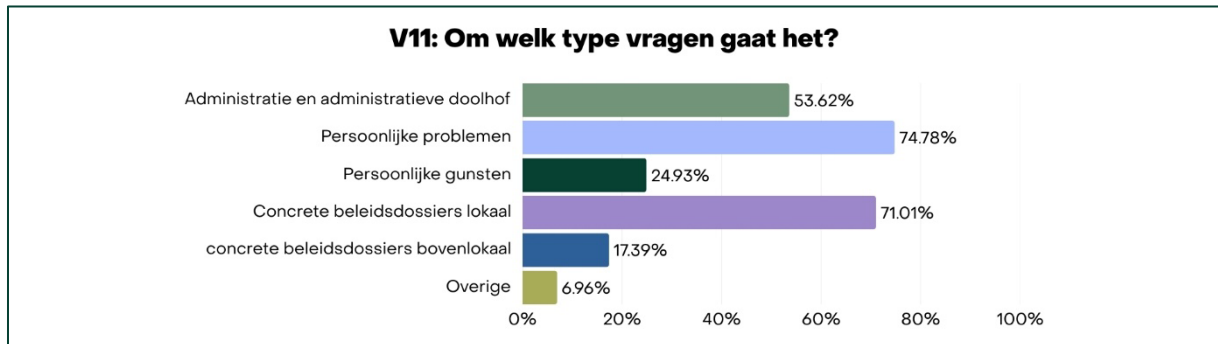
Zogenaamde zitdagen werden of worden aanzien als de oervorm van dienstbetoon, politici die op een bepaalde locatie vragen van burgers beantwoorden. We zagen al dat dit niet langer het geval is voor de meeste mandatarissen wat betreft die vragen op problemen van burgers. Slechts een minderheid houdt nog zitdagen. Iets meer dan 6% doet dit op een vaste dag, bijna 12% doet dit op afspraak. Ook geeft meer dan 7% aan dit vroeger wel gedaan te hebben. We hebben hier geen verder uitleg bij gevraagd, gezien de grote verschillen tussen raadsleden en uitvoerende mandaten kan een verandering van mandaat hier mee aan de oorzaak liggen. Maar, ook de perceptie van de burger op dienstbetoon kan een rol spelen, ook hier wordt later op teruggekomen.

Uit de bevraging blijkt ook een verschil volgens het type mandaat en de duur van de politieke loopbaan. Zo geeft 57,7% van de burgemeesters aan een zitdag te hebben. 26,9 % heeft een vaste zitdag, 30,8% heeft een zitdag op afspraak. Van de mandatarissen die al langer dan 15 jaar actief zijn, geeft 27,3% aan nog zitdagen te organiseren (12,1% op een vast moment, 15,1% op afspraak). Van de respondenten die 10 tot 15 jaar actief zijn, geeft 24,1% aan zitdagen te houden (5,6% op een vast moment, 18,5% op afspraak).

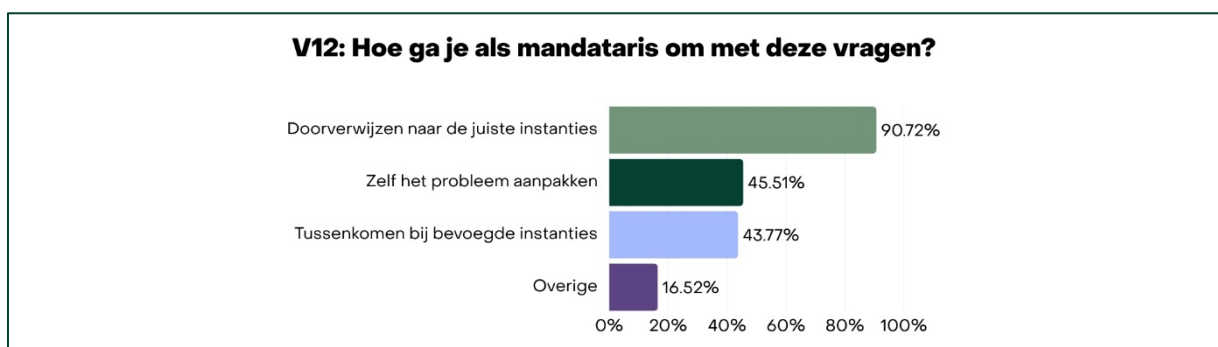
Welke vragen of problemen?

Mandatarissen krijgen voornamelijk vragen over persoonlijke problemen van mensen (75%), over administratie en de administratieve doolhof (54%) en concrete lokale beleidsdossiers (71%). Toch krijgt 25% ook vragen over persoonlijke gunsten. Verder in dit rapport leest u ook dat dit laatste voor de mandatarissen nochtans vaak een absolute no go is volgens hun antwoorden. Maar, blijkbaar blijkt de negatieve connotatie van dienstbetoon, namelijk cliëntelisme, althans in de vragen die politici krijgen, nog wel regelmatig aan bod te komen.

Wat doen mandatarissen met deze vragen?

Het doorverwijzen naar de juiste instanties is veruit het populairste als actie op dienstbetoonvragen. Meer dan 4 op de tien pakken zelf het probleem aan of komen tussen bij de bevoegde instanties. Ook in de overige antwoorden werden vooral antwoorden in die zin gegeven en ook de nadruk gelegd op het informeren en uitleggen voor de burger, ook als het antwoord eerder negatief is. Verder geven enkele mandatarissen aan dat, als een vraag het een ruimere problematiek bloot legt, dit ook aanleiding kan geven tot vragen in de gemeenteraad of in een commissie.

Wat is dienstbetoon en hoe kijkt de mandataris er zelf naar?

Om niet te zeer sturend te zijn bij de start van de bevraging, gaven we pas bij de dertiende vraag een eigen omschrijving van wat we onder dienstbetoon verstaan. Namelijk:

“Rechtstreekse contacten met burgers en/of organisaties i.v.m. hun vragen en bezorgdheden, waar je nadien mee aan de slag gaat vanuit uw mandaat.”

We vroegen of de mandatarissen zich in deze omschrijving konden vinden. De grote meerderheid gaf aan dat zij dit als een correcte en goede omschrijving beschouwen. Maar, verschillende invullers gaven ook aan dat het begrip ‘dienstbetoon’ ook voor hen nog altijd een eerder negatieve weerklank heeft van vriendjespolitiek. Een andere groep geeft aan dat het ten dienste staan van de burger en organisaties zeer essentieel is voor hen. Maar een belangrijke minderheid stipt dus wel aan dat de term dienstbetoon belast is uit het verleden. Dit kwam ook terug in de reacties die we zagen op een facebookpost vanuit beweging.net over dit thema. Natuurlijk dienen facebookreacties met vele korrels zout genomen te worden, maar deze waren overwegend zeer negatief. De term dienstbetoon veroorzaakt daar blijkbaar uitsluitend negatieve reacties.

Daarom bevroegen we ook de mandatarissen naar hun positie tegenover dienstbetoon.

Meer dan 75% geeft aan dat ze vooral blij zijn dat ze kunnen helpen. Bijna evenveel wordt aangehaald dat dienstbetoon hen als mandataris helpt om signalen op te vangen. Twee belangrijke en positieve reflecties over dienstbetoon die vanuit de meeste mandatarissen onderschrijven.

Aan de andere kant vindt bijna 5% het niet meer van deze tijd en beperkt ruim 9% dit omdat men geen mensen wil voortrekken. Ook geeft bijna 6% aan dat hen dit soms in een lastig parket brengt. Dit kan zowel gaan over het ontgoochelen van mensen die misschien een ongeoorloofde gunst vragen als bv. de relatie met een administratie of dienst waarover klachten zijn.

Tenslotte vroegen we mandatarissen op een schaal van 1 tot honderd aan te duiden of ze minder of meer dienstbetoon wensen te verrichten. Gemiddeld was het resultaat 56, wat dus betekent iets meer dienstbetoon. De spreiding van de antwoorden was echter zeer groot en dus sterk individueel afhankelijk. Hierdoor valt er niet echt een conclusie te trekken uit deze vraag.

Analyse van de open vragen

Naast bovenstaande vragen, konden mandatarissen hun idee geven over enkele aspecten van dienstbetoon via open vragen. De individuele antwoorden werden gecategoriseerd in grotere categorieën. Hieronder geven we de belangrijkste antwoorden en conclusies weer.

Wanneer besluit u als mandataris tussen te komen bij bevoegde instanties?

Opvallend, alle respondenten op deze vraag (n=276) gaven slechts 17 respondenten aan niet tussen te komen. 24 respondenten gaven aan tussen te komen als de vraag het algemeen belang dient. Het overgrootste deel gaf aan tussen te komen als ze het gevoel hebben mensen te kunnen helpen (104). Onder hulp wordt vaak verstaan het geven van informatie, het doorverwijzen naar de juiste instanties, mensen helpen die niet weten hoe de zaken aan te pakken, etc. Respectievelijk 51 en 20 respondenten gaven aan tussen te komen bij een fout gemaakt door de instanties, of als er een vermoeden van onregelmatigheden is. 36 respondenten gaven aan tussen te komen als ze het nodig achten.

Gaat u anders om met vragen van burgers dan met vragen vanuit organisaties/groepen?

“Niet echt – proberen helpen staat centraal, maar binnen een deontologisch kader”

Gepolst naar of mandatarissen (n=292) anders omgaan met de vragen van burgers dan met de vragen van organisaties of groepen, geeft het overgrote deel aan dat er geen verschil is in de manier waarin ze met de vraag omgaan (219). 59 respondenten gaven aan dat er wel degelijk een verschil is. Als er een reden werd opgegeven dan was het: omdat een organisatie namens meer mensen spreekt (8), een organisatie vaker vanuit het algemeen belang of een beleidsvraag vertrekt (14), omdat ze behoedzamer zijn met vragen vanuit groepen (2), ze de hulpvraag van een individuele burger belangrijker vinden (15). Voor een kleinen minderheid hang het af van de inhoud van de vraag (11 respondenten).

Wanneer gaat dienstbetoon voor u te ver of wat beschouwt u niet langer als dienstbetoon?

“Als mensen nog steeds uitgaan van het lang gepasseerde idee dat een politicus van alle zaken kan 'regelen'”

Het overgrootste deel van de antwoorden op deze vraag kan ondergebracht worden onder de categorie 'gunsten en persoonlijke belangen'. 124 respondenten gaven aan de lijn te trekken bij vragen naar een persoonlijk voordeel, 67 respondenten gaven daarnaast expliciet aan te passen wanneer de vraag impliceert dat er regels overtreden moeten worden. In dezelfde categorie, gaven 9 respondenten aan dat dienstbetoon te ver gaat als er machtsmisbruik in het spel is, 13 als het niet in het algemeen belang is, en 6 wanneer het tegen de eigen overtuiging of ideologie ingaat. Ook het proactief aangeven van open te staan voor dienstbetoon (4) en dienstbetoon tegen een of andere vorm van (al dan niet gevraagde) vergoeding (11) blijkt een brug te ver.

Hoe verloopt uw relatie met de administratie in het kader van dienstbetoon?

In de antwoorden valt op dat de relatie met de administratie voor de meeste mandatarissen wel goed zit. 234 respondenten op 291 gaven aan de relatie als goed, vlot of correct te bestempelen. Bij een kleine minderheid verloopt de relatie stroef (12) of zelfs moeilijk (7). 10 respondenten gaven aan dat de relatie verschilt van dienst tot dienst of van dossier tot dossier. 7 respondenten gaven aan de relatie als afstandelijk te bestempelen bv. omdat ze in de oppositie zetelen.

Wat leert u zelf bij van dit type contacten met burgers?

"Dat vele mensen nog te onmondig zijn tov instanties en meestal worden overdonderd met reglementen en wetten."

Het grootste deel van de respondenten (90) geeft aan dat de contacten met de burgers hen helpen om voeling te houden met wat er leeft binnen de lokale gemeenschap. 37 respondenten geven aan dat ze hierdoor inzicht krijgen in de complexiteit van de regelgeving en de gebreken in de dienstverlening. Ook de kloof die gaapt tussen de burger en 'de instanties' en de moeilijkheid voor sommigen om hun weg te vinden naar de instanties is iets wat in 37 antwoorden naar voor komt. Daarnaast springt ook het belang van persoonlijk contact en van de toegankelijkheid van mandatarissen in het oog (35). Overige antwoorden vallen onder de categorie inzicht in menselijke aspecten (30), inzicht in hoe de diensten werken (15), het belang van goede communicatie (12), inzicht in hoe je een oplossing kan vinden (6), omgaan met diversiteit (3), niets (2) en de gelijkwaardigheid van burgers (1).

Vraag van de beweging: ben jij al geholpen door een lokale politicus?

De focus lag tot hiertoe op de mandatarissen. We vroegen echter ook aan de burgers zelf of zij al geholpen werden door lokale politici. Deze 'vraag van de beweging' wordt verspreid naar de eigen achterban van beweging.net.

De resultaten tonen een groot vertrouwen en betrokkenheid, maar ook duidelijke aandachtspunten.

De meeste deelnemers (meer dan 90%) kennen een politicus persoonlijk, en velen willen die band nog versterken. De meesten hebben een positieve ervaring gehad met hun lokale politici. Een aanzienlijk deel is zelf ook politiek actief.

"politiek dienstbetoon op lokaal vlak komt nog voor. Hier in mijn woonplaats heb ik sterk de indruk dat een algemeen beleid primeert op persoonlijke belangen. De perceptie is soms totaal anders. Wanneer men de lokale politici persoonlijk leert kennen, krijg je een meer correcte kijk op de motivatie en het engagement van een politicus."

Politici als wegwijzers

Ongeveer de helft van de deelnemers verwacht soms hulp van politici, vooral bij administratieve doolhoven en concrete beleidsvragen.

Het gaat bij de burgers dan niet om persoonlijke gunsten, maar om doorverwijzen, duidelijk maken en begeleiden binnen de juiste wettelijke kaders. Dit kan gaan van het op weg helpen van een vereniging bij een bepaald dossier tot een concrete vraag voor meer openbare toiletten.

"Rechtstreeks helpen klinkt als 'voorkruipen'. Het gaat vooral om doorverwijzen en een luisterend oor zijn."

Waar burgers in onze enquête om vragen

1. Duidelijke informatie

Mensen willen wegwijs gemaakt worden in een vaak complexe administratie.

2. Steun voor verenigingen

Van subsidies tot infrastructuur: lokale initiatieven rekenen op hulp om sterker te staan.

3. Toegankelijkheid en inclusie

Kinderopvang, rolstoeltoegankelijkheid en sociaal beleid voor kwetsbare groepen staan hoog op de agenda.

4. Aanspreekbaarheid

Politici moeten bereikbaar zijn en echt luisteren naar signalen uit het werkveld.

5. Transparantie en gelijke behandeling

Geen voorkruipen of cliëntelisme: burgers vragen eerlijke en toegankelijke dienstverlening voor iedereen.

“Iedereen moet dezelfde toegang tot dienstverlening hebben. Los van het feit of ik een politicus ken.”

De bevraging toont vertrouwen en bereidheid tot samenwerking met lokale politici. Mensen verwachten vooral heldere communicatie, gelijke toegang tot diensten en structurele oplossingen.

Eenzelfde vraag werd ook op de facebookpagina van beweging.net gesteld. Mogelijk is het eigen aan dit medium, maar de reacties hier waren zeer negatief, tegenover politici in het algemeen en al zeker over dienstbetoon. Niet zelden vergezeld van enkele scheldwoorden en verwijten.

Conclusies & aanbevelingen

Beweging.net koos ervoor om de Dag van de Democratie 2025 te vieren onder de noemer 'Democratie. Dichtbij. Dienstbetoon?! Hiermee werd zeer bewust gekozen om de term dienstbetoon te gebruiken. Meer zelfs: zowel mandatarissen als burgers wilden we ook bevragen over hoe zij kijken naar dienstbetoon en wat de plaats daarvan is of kan zijn binnen de werking van onze democratie.

Dienstbetoon: nuttig en nodig

Het belangrijkste resultaat op basis van deze bevragingen is dan ook dat dienstbetoon zijn plaats heeft in de lokale democratie en zelfs een belangrijke plaats inneemt. Voor mandatarissen vervult dienstbetoon 2 zeer belangrijke rollen:

- 1) Het effectief mensen kunnen verder helpen als zij met problemen kampen.
- 2) Door dienstbetoon signalen oppikken die interessant zijn voor de uitoefening van hun mandaat. Weten wat er leeft bij de burgers en met welke problemen zij kampen, maar ook wat er misloopt in de dienstverlening waar men als beleidsmaker mee voor verantwoordelijk is.

De burger aan de andere kant wil ook dat politici rechtstreeks aanspreekbaar zijn, zeker op het lokale niveau. Men wil ook dat problemen aangepakt worden of dat de complexiteit van bestuur en administraties aangepakt wordt.

Terzelfdertijd merken we bij beide groepen eenzelfde belangrijk voorbehoud: het mag in geen geval gaan over cliëntelisme of ongelijke behandeling door dit dienstbetoon. Eigen gewin voor één van beide partijen kan niet door de beugel. Zowel de burgers als de mandatarissen zijn daarin zeer duidelijk. Een belangrijke groep geeft ook aan dat de term dienstbetoon zelf belast is door het misbruik van rechtstreeks politieke contacten via dienstbetoon net voor cliëntelisme of persoonlijk gewin.

Zowat elk onderzoek toonde al aan dat het vertrouwen van de burger hoger is op het lokale niveau dan bovenlokale niveaus. De nabijheid en aanspreekbaarheid van lokale politici is daarbij een belangrijke factor. Verschillende mandatarissen gaven ook expliciet aan dat zij aanspreekbaar willen zijn, ook op straat of op evenementen waar zij op aanwezig zijn. Weliswaar met respect voor het privéleven dat zich in diezelfde omgeving afspeelt.

Dienstbetoon: mandaat- en anciënniteitsafhankelijk

Hoe langer men actief is als mandataris, hoe meer dat men gecontacteerd wordt met vragen. Dat geldt ook voor de uitvoerende mandaten, burgemeesters en schepenen worden vaker aangesproken en hebben ook vaker gestructureerde momenten in de vorm van zitdagen dan

raadsleden. Beide conclusies zijn niet verwonderlijk, een langer mandaat geeft meer bekendheid aan een politicus, meer mensen vinden de weg naar jou of hebben je gegevens.

Uitvoerende mandaten zoals burgemeester of schepen hebben zowel een hogere zichtbaarheid als een meer rechtstreekse betrokkenheid bij het lokale beleid. Hierdoor worden ze meer aangesproken door burgers en groepen.

Raadsleden en zeker raadsleden in de oppositie geven ook aan dat ze hier minder mee bezig zijn of weten hoe ze hiermee om kunnen gaan en daar mogelijk wel ondersteuning en vorming kunnen gebruiken.

Aanbevelingen

➤ **Middenveld: aan de slag**

Dat beweging.net ook de rol van het middenveld bekijkt is evident. Opvallend in de bevraging is dat meer mandatarissen bevestigd worden door burgers dan door groepen, verenigingen en andere middenveldorganisaties. Dat is zowel het geval bij de uitvoerende mandaten als bij de raadsleden. In geval van een BCSD-raadslid is dit eerder te begrijpen gezien de bevoegdheden. Maar, gemeenteraadsleden kunnen bij uitstel hun rol spelen als mandataris als zij ook bevestigd worden door het middenveld in de gemeente. Dit geldt voor de sportclub, de lokale afdeling van Raak en andere partners vanuit beweging.net, de middenstand- of culturele verenigingen, buurtcomités ...

De bevraging maakt duidelijk dat er marge voor verbetering is voor het middenveld om lokale mandatarissen veel meer te betrekken bij vragen, bezorgdheden en beleidsdossiers. Lokale groepen kunnen ondersteund worden met praktische tips hoe ze dit kunnen aanpakken, welke strategieën en modellen mogelijk zijn. Met beweging.net sterkt ons dat om verder en versterkt in te zetten op vorming voor advocacy voor onze bewegingspunten en partnerorganisaties. Maar, het middenveld kan ook burgers ondersteunen om hun stem te laten horen. Denk aan de [Giraff- initiatieven](#).

➤ **Omarm dienstbetoon**

Veruit de meeste mandatarissen ontvangen vragen van burgers en van groepen, vaak op regelmatige basis. In de antwoorden is te blijken dat heel wat onder hen hier actief mee aan de slag gaan en weten hoe ze dat best aanpakken. Maar, er zijn ook mandatarissen die twijfels hebben of voorbehoud maken.

Het belangrijkste thema hier is deontologie. Voor sommigen is dit een reden om niet aan dienstbetoon te doen, omdat men niemand wil bevoordelen. Anderen geven aan dat dit zeker en vast een duidelijke grens is en moet zijn, maar in de praktijk niet altijd eenvoudig is. Je moet ook mensen ontgoochelen die je niet kan helpen of die ongeoorloofde vragen stellen.

Daarnaast zijn raadsleden vaker op zoek naar handvaten, ook over wat ze al dan niet kunnen doen vanuit hun mandaat. Zeker vanuit de oppositie is dat voor hen niet altijd evident.

De omgang met administratie en diensten verloopt zeer goed volgens de meeste respondenten. Maar zeker voor nieuwe mandatarissen is het ook aan te raden hen handvaten aan te reiken hoe je daar signalen of problemen kan doorspelen op een deontologisch correcte en beleefde manier.

Gezien de nood aan nabije en aanspreekbare politici en het nut ervan, ook om als mandataris signalen op te pikken, is het zeker zaak voor partijen om hun mandatarissen hierin te vormen en te ondersteunen.

➤ **Spreek met politici**

Deze bevraging gebeurde in het kader van de Dag van de Democratie. Beweging.net is overtuigd dat nabije en aanspreekbare politici de democratie versterken. De resultaten van de bevraging bevestigen dit ook. Burgers mogen politici aanspreken, als zij hun weg verloren zijn in de administratieve doolhof en tegen muren botsen, als zij klachten of suggesties hebben voor het beleid, als zij met problemen kampen ...

Niet om ongeoorloofde gunsten te vragen of zaken te krijgen waar je geen recht op hebt, wel als je rechten geschonden worden. Ook voor de burger zelf moet die lijn duidelijk getrokken worden.

Maar hun vragen en signalen dragen bij aan een beter bestuur. Het geeft mandatarissen inzichten in wat fout loopt of wat beter kan en biedt hun inspiratie om voorstellen te doen en om zaken te verbeteren of het nu als raadslid, schepen, burgemeester, parlamentslid of minister is.

Hoewel ideologie en idealen verschillen tussen partijen en politici, de oplossingen die ze voorstellen voor problemen verschillend zijn, zijn de overgrote meerderheid onder hen gedreven om de samenleving te verbeteren. Welke kijk we de bovenhand willen zien halen, bepalen we met verkiezingen. Maar de democratie stopt niet met om de 5 of 6 jaar onze stem uit te brengen. Ook gedurende elke legislatuur is het belangrijk dat burgers, middenveld en politici met elkaar in dialoog blijven gaan. Daar draagt dienstbetoon, ook vandaag, nog steeds aan bij.